1849. N°. 15[illegible]

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

WOENSDAG, 19 DECEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

Inwisseling der 25-Cents-stukken.

De Minister van Financiën heeft bekend gemaakt, dat de **oude 25-Cents-stukken** *nog tot den* 29sten *dezer* **kunnen ingewisseld worden bij de Ontvangers der Belastingen.**

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 18 December.

Onze geachte 70-jarige Hoogleeraar W. A. van Hengel, onlangs zijn eervol emeritaat bekomen hebbende, nam ll. Zondag in de avonddienst plegtig en roerend afscheid van zijne Ambtgenooten en Leerlingen; van de Leeraars en de Gemeente. Naar aanleiding van Joh. VII. 17, sprak hij voor een talrijke schare, met al de kracht en het vuur der jeugd, verhoogd door den gemoedelijken ernst der grijsheid: over het proefondervindelijke der Goddelijkheid des Evangelie's voor den eenswillende met God. Na gedurende 22 jaren een licht en sieraad dezer Hoogeschool geweest te zijn, gelijk vroeger aan het Athenaeum te Amsterdam, zij de avond zijns levens kalm, en gezegend door Hem wiens Evangelie hij sedert het begin dezer eeuw, met onbezweken ijver en trouw, door prediking en onderwijs mogt verkondigen.

— Naar wij vernemen zal door de Kunsthandelaren Schreuder en van Baak alhier, gehouden worden eene Tentoonstelling van Kunst, ten voordeele der Leydsche Armen, onder medewerking van de Heeren F. Buffa en Zoon, Kunsthandelaren te Amsterdam, verscheidene Kunstschilders en verzamelaren van Schilderijen, Teekeningen, Gravures en uitgezochte Boekwerken, welke daarvoor vrijwillig het hunne hebben afgestaan; bij welke Tentoonstelling zal gevoegd worden, onder toestemming van Z. M. den Koning, mede ten voordeele der Armen, eene verloting uit eenige der tentoongestelde voorwerpen. Deze Tentoonstelling beveelt zich in drie opzigten allergunstigst aan: 1°. door den rijken voorraad die de Heeren Buffa en Zoon uit hun met zoo veel roem bekend kunstmagazijn daartoe zullen leveren, als door menige belangrijke bijdrage zoo van kunsthandelaren als uit particuliere verzamelingen; 2°. door dat zij zal gehouden worden in ruime daartoe ingerigte zalen; 3°. door het liefdadig doel; zoodat er veel uitzigt bestaat dat deze onderneming, die nog nimmer op zoo groote schaal hier beproefd werd, ter eere der ondernemers en tot voordeel der armen zal uitloopen.

— De schilderij, vervaardigd door den historieschilder N. de Keyzer, voorstellende: *wijlen Z. M. Willem II te Tilburg, daags voor zijn' dood eenen behoeftigen te 's Gravenhage bedenkende*, is tot den 27sten dezer van des morgens ten 11 tot des namiddags ten 2½ ure, voor het publiek te bezigtigen, in eene der zalen van de teeken-academie op de Prinsessegragt te 's Hage, tegen betaling van 25 cents de persoon, ten voordeele der armen.

— De *Nieuwe Rott. Cour.* meldt uit Valparaiso in Californië, dat het eerste Nederlandsche schip dat aldaar was aangekomen, de Oceaan, was, Kapt. G. van Duffelen, van Vlaardingen, en dat het ook het eenige was van hetwelk de matrozen alle aanbiedingen en verleidingen, om den bodem te verlaten, hebben weerstaan; zoodat de Kapt, na een verblijf van 6 weken, met al zijne manschappen naar het vaderland gestevend is. Eere aan de Nederlandsche Matrozen!

's GRAVENHAGE, 18 December.

Z. M. heeft benoemd tot Ridder der Orde van de Eikenkroon den Heer D. van der Kellen, Graveur aan 's Rijks munt; en den Heer Mr. P. van Bel, Advocaat te Amsterdam, tot Griffier van het Kantongeregt te Nieuwer-Amstel.

— Naar men verneemt is de Proc.-Generaal bij het Prov. Geregtshof in Zuid-Holland, in cassatie gekomen, tegen de uitspraak van gemeld Hof, in zake A. J. E. van Bevervoorde.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Zaturdag 15 December.

In deze zitting is in de eerste plaats beraadslaagd over het IVde Hoofdstuk (*Justitie*) de begrooting van uitgaven; 't welk, na eenige beraadslaging, met algemeene stemmen is *aangenomen*.

De Minister van Justitie heeft de toezegging gedaan, dat zoo wel eene nieuwe regterlijke organisatie, als een nieuw wetboek van strafregt door hem zullen worden voorgedragen, doch heeft tevens doen opmerken, dat hij daartoe noodwendig tijd behoeft.

De Minister van Marine heeft, op eene daartoe gedane vraag van den Heer Hugenholtz, te kennen gegeven, dat hij, wat hem betreft, gaarne zal doen onderzoeken, in hoeverre men de straf van het vallen van de ra, welke nog steeds bij de zeemagt kan worden toegepast, zou kunnen doen vervallen.

Na het aannemen van het IVde Hoofdstuk is de beraadslaging geopend over het Vde (*Binnenlandsche Zaken*). Vele Afgevaardigden hebben daarover het woord gevoerd, en daarbij is inzonderheid de noodzakelijkheid ter sprake gebragt van eene wetgeving, betreffende den Waterstaat.

De Heer Wintgens heeft bij deze gelegenheid opgemerkt, dat er in ons land geen eigenlijk dijkregt bestaat en te midden van zoo veel waterkeeringen, polders, enz. de aangelegenheid der waterschappen in Zuid-Holland een chaos van verwarring is. Alles steunt op oude overleveringen en herkomsten en alles strekt om de veronderde besturen zoo talrijk en zoo omslagtig mogelijk te doen zijn; dat er in Holland 702 dergelijke besturen zijn, waaronder 28 hoofdbesturen, en niet zelden 3 à 4 autoriteiten over eenen plek gronds, dat tot conflicten aanleiding geeft. De wet van 9 Oct. 1841 heeft wel iets verbeterd, doch ongenoegzaam. Spr. is die besturen niet vijandig, hij erkent het goede, maar wenscht hervorming en vereenvoudiging, als hoog noodig tot zuiniger beheer voor de belanghebbenden.

De Heeren Lotsy en Boxman spraken in dienzelfden geest.

Op voorstel des Voorzitters, om de discussiën in eene Avondzitting te vervolgen, verzoekt de Minister van Binnenlandsche Zaken, die ofschoon eenigzins ongesteld de Vergadering bijwoonde, dat dit Maandag geschiede. Daarop stelt de Voorzitter aan de orde voor heden avond het Hoofdst. VIII (*Marine*). Daarover ontstaat verschil van gevoelen. — De Minister van Marine zegt, dat het hem bijzonder aangenaam zal zijn, dat heden avond over zijn hoofdstuk gediscusseerd worde, want dan zal hij van nacht zeker gerust kunnen slapen. Wordt besloten tot eene Avondzitting ten 7½ ure.

Avondzitting van Zaturdag 15 December.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over het VIIIste Hoofdstuk (*Marine*) gehouden en ten einde gebragt. Nadat de Heeren Ten Bruggen Hugenholtz, van den Hoëvell, Groen van Prinsterer en Bachiene daarover het woord hadden gevoerd en het hoofdstuk door den Minister van Marine was verdedigd, is het zonder eenige wijziging, met *algemeene* (60) stemmen *aangenomen*.

Onder de Sprekers heeft de Heer van Hoëvell de noodzakelijkheid van de uitbreiding der marine in Indië aangetoond. Hij klaagt dat de Sultan der Spolo eilanden, waarvan het hoofdeiland Soelo vooral een groot roofnest is, de voorstellen van onze, slechts door twee kleine brikken ondersteunde, zending van de hand wees, en toen wij eischen deden die bespotte, waarop de onzen na eenige schoten op de hoofdstad Soog te hebben gedaan, zijn vertrokken; dat de Sultan zijne rooverspraauwen sedert voornamelijk op de onzen afzond, waartegen wij nu sedert 2 jaren uit gebrek aan magt niets hebben kunnen doen, terwijl de verbitterde Sultan onderwijl een verbond met Engeland heeft gemaakt, met uitsluiting van alle natiën ook van de onze. Vervolgens betoogt de Spr. dat de zeeroof voorheen onbekend, door het verderfelijk stelsel van alleen handel der Europeanen is ontstaan, omdat die monopolie den handel en nijverheid der inwoners vernielde; hij hangt een tafereel op der vernieling en wreedheden door den zeeroof gepleegd, en vraagt of er niet een zedelijke pligt op ons rust om alle krachten ter uitroeijing daarvan aan te wenden, en toont aan hoe ons oppergezag over de Inlandsche Vorsten en volken en voorts de ontwikkeling van Indië zelf een krachtige zeemagt vereischt.

De Minister van Marine erkent, dat vooral de marine in Oost-Indië moet uitgebreid worden. Hij geeft de verzekering, dat hij zich nooit met ontwijkende handelingen of veinzerij heeft opgehouden; en geeft den ernstigen wensch te kennen dat hij de marine, bij welke hij 54 jaren met eere gediend heeft, ook met eere wil verlaten. Hij zal zijne beste pogingen aanwenden om de marine op een doelmatigen voet te brengen, en zooveel mogelijk dit te breiden.

Daarna is de zitting gesloten; zijnde de voortzetting der beraadslagingen over de begrooting, en wel over het Hoofdstuk Binnenl. Zaken, in de dagzitting van heden aangevangen, bepaald op aanstaanden Maandag oclilend ten 11 ure.

Zitting van Maandag 17 December.

In deze Zitting is aan de orde de voortzetting van de beraadslagingen over Hoofdstuk V. (*Binnenl. Zaken*). De Minister van Justitie zegt dat de ongesteldheid van den Minister van Binnenl. Zaken niet verbeterd is; wordt nu door de kamer verlangd, dat de discussiën doorgaan, dan zal hij de punten aanteekenen en, bij onverhoopten voortduur der ongesteldheid, den Minister van Binnenl. Zaken vragen in welken zin hij de beantwoording wenscht. Wil men liever voortgaan, dan zal het eigenaardiger zijn dat een ander hoofdstuk in beraadslaging worde gebragt. Na eenige woordenwisseling wordt met 31 tegen 27 stemmen beslist dat Hoofdstuk VI. (*Hervormde Eeredienst*) in behandeling zal worden genomen. De minderheid had met Hoofdstuk IX A (*Financiën*) willen aanvangen. De algemeene discussiën over het aan de orde zijnde hoofdstuk hebben hoofdzakelijk geloopen over het behoud of de opheffing der departementen voor Eeredienst, vooral naar aanleiding van hetgeen in de nadere nota van toelichting der begrootingswetten dienaangaande door het tegenwoordig Gouvernement is gezegd, alwaar staat: »terwijl eindelijk, bij de overtuiging des Gouvernements, dat, in den zin der grondwet, de godsdienstige gezindheden langzamerhand van den band des staatsbestuurs behooren te worden losgemaakt, deze departementen van bestuur, als afzonderlijke administratiën, later geheel zullen kunnen worden opgeheven,” enz. terwijl in de Memorie van Beantw. (op het verslag der afdeelingen), de meening der Regering nader werd toegelicht door de volgende zinsnede: »De Regering heeft niettegenstaande hare overtuiging, alle overijling vermeden; en wenscht, alvorens tot eene bepaalde opheffing dier beide departementen over te gaan, de ondervinding te raadplegen; zij heeft daartoe eenen middenweg ingeslagen (het uittrekken der ministeriële traktementen voor *Memorie*) langs welken, terwijl de afzonderlijke organisatie voortduurt, de gelegenheid openblijft om naar gelang van omstandigheden te handelen.”

De Heeren de Moraaz en Wichers, die reeds met genoegen den eersten stap tot opheffing van de departem. van Eered. hebben gezien, dringen op eene algeheele opheffing aan.

De Heer Groen van Prinsterer heeft eerst bij deze algemeene beschouwingen, en daarna bij de discussiën over de onderdeelen van het hoofdstuk, zeer breedvoerig gesproken; aanvankelijk uit een algemeen oogpunt; later zijne beginselen in verband gebragt tot de regten der Hervormde kerk. Hij betoogt overigens de noodzakelijkheid in de tegenwoordige gesteldheid van het Vaderland en Europa tot bevordering van godsdienstzin bij de natie; niets anders kan ons redden, dan dat de beginselen der natie gebouwd zijn op godsdienstige geloofsovertuiging; daarin ligt de kracht, de zedelijkheid eener natie. Er moet een beter, hechter steunsel zijn dan wetten maken. Maakt organieke wetten, zoo veel gij wilt, maar als de natie verbastert, dat zult gij wel hebben eene georganiseerde constructie, maar geen bruikbare natie, eene machine, waarvan de zoogenaamde volkssouvereiniteit zich spoedig zal gaan meester maken. Hij betoogt overigens den invloed van dit systema op de twee voornaamste organieke wetten; Onderwijs en Armbestuur. Als het gelukken mogt om hier te maken, eene afscheiding der godsdienst van de school, dan zal de ontwikkeling der natie verdorven zijn. En met eene armenwet zult ge niets wezenlijks tot stand brengen, als ge het christelijk beginsel en bijzondere milddadigheid ter zijde stelt, en als ge niet in overleg treedt met de gezindheden. Ten slotte verklaart Spr. dat hij het behoud van het Ministerie van Eeredienst waardeert, doch zich met de voorgestelde proefneming wel kon vereenigen.

De Heer Wynaendts is het met den Heer Moraaz volkomen eens.

De Heer van Heemstra kan zich wel vereenigen met het denkbeeld der Regering, om eene proef te nemen, of de beide departementen kunnen worden gemist. Met genoegen ziet hij echter, dat de departementen aanvankelijk worden behouden en dat derhalve de mogelijkheid tot herstel overblijft. Maar als men eene proef wil nemen, dan moet men niet het oordeel uitspreken, dat de banden, die kerk en staat verbinden, moeten worden losgemaakt. Dat schijnt echter voort te vloeijen, zoo wel uit de stukken als uit andere handelingen van het Gouvernement. Het is tegen die uitspraak, tegen die blijkbare bedoeling der Regering, dat spr. meent te moeten opkomen. Hij acht het behoud der betrekkingen tusschen kerk en staat, voor beiden van het hoogste belang. Hij heeft daarbij inzonderheid het oog op het kerkgenootschap, waarover de aanhangige begrooting loopt. Het is verre van hem, dat hij dien vroegeren toestand verdedigt of terugwenscht, maar uit dien staat van zaken vloeijen verpligtingen voort, daarop zijn aanspraken gegrond, die men niet uit het oog verliezen moet. Aan den anderen kant zou ook de kerk de beschermende hand moeijelijk kunnen missen ter verdediging van hare materiële belangen. Niet alleen het belang der kerk, maar ook dat van den staat vordert, dat de banden, die er kunnen of mogten bestaan, niet verbroken worden. Het belang van kerk en staat behoort op zich zelf steeds één te zijn. Doch bovendien vraagt spreker, of de kerk geen middel kan zijn tot vermeerdering van het volksgeluk. Wordt het onderwijs niet bij de Grondwet aan de zorgen der Regering aanbevolen, en zou zij dan de belangen van de kerk niet in de hand mogen werken? Verliest men dan niet uit het oog, dat men op den duur niet meer regeert door overmagt en schijn van magt, maar door den overwigt van zedelijke beginselen? Maar buitendien, er worden aan de kerken zeer groote sommen besteed; aan de Hervormde alleen worden meer dan 1½ millioen ten koste gelegd. Vordert dan niet het belang van den staat, om een toezigt op het gebruik der geldmiddelen te houden? Het belang van den staat vordert, dat die gelden op eene wettige wijze worden besteed. Het belang van den staat vordert, dat de Regering het toezigt houde. Spr. schetst in het breede het regt der kerk en den pligt der regering, om aan haar de beschermende hand te leenen. Dat is het doel van art. 165 der Grwt., waarbij aan alle kerkgenootschappen in het Rijk gelijke *bescherming* wordt verleend. Hij waarschuwt de Regering, dat zij niet den eersten stap doe op eenen verderfelijken weg. Hij vreest, dat de zucht naar bezuiniging zich in dezen niet zal bepalen tot de ƒ16,000 van de traktementen der Ministers. Hoe ligt zal men den grens overschrijden, dien men zich nu gesteld heeft, en hoe ligt zal men dan de beschermende bepalingen, in de Grondw. voorkomende, doen verdwijnen? Ten slotte merkt hij op, dat hij, naar hij meent, zoowel in het openbare als in het bijzondere leven steeds getoond heeft, op den naam van verdraagzaam aanspraak te mogen maken. Hij wenschte gaarne, dat het allen waren, die den naam van Christenen dragen. Doch men mag de oogen niet sluiten. Die gewenschte verdraagzaamheid bestaat in Nederland helaas nog niet. Juist nu, bij de kiem van onverdraagzaamheid, is het van wezentlijk belang, dat er eene stem voor de beide groote partijen in het bewind gehoord worde. Werkelijk hebben de hoofden dier departementen soms groote diensten bewezen, door te kalmeren. Zij kunnen daartoe ook in het vervolg geroepen worden en het is uit dien hoofde wenschelijk, dat de Regering niet te spoedig tot eene beslissing ten dezen kome.

De Minister van Justitie, voorloopig belast met het beheer van het departement der Hervormde Eeredienst enz., geeft te kennen, dat de Regering ten aanzien van dit belangrijk vraagstuk niets heeft willen vooruitloopen of beslissen, maar gemeend, dat de ondervinding hier moet spreken. Zij gelooft, dat dit de goedkeuring van de groote meerderheid der Kamer zal wegdragen. Het is eene proeve; de uitkomst moet bewijzen. Het eerst heeft de Minister den laatsten spreker beantwoord en daarbij hulde gebragt aan den arbeid, die zijnen ambts-voorganger besteed heeft aan de werkzaamheden, tot het departement voor de Hervormde Eeredienst betrekkelijk en waardoor hij herinneringen heeft nagelaten, die onuitwischbaar zijn. De Minister blijft echter het gevoelen voorstaan, dat de banden tusschen Kerk en Staat moeten worden losgemaakt, wanneer zij niet met de tegenwoordige instellingen overeenkomen. Hij is het met den Heer Groen volkomen eens, dat wij vooral groote behoeften hebben aan Godsdienstzin, en dat men, bij alle menschelijke zaken en handelingen, vertrouwen moet op een hooger Wezen, en dat men trachten moet, dat doel te bereiken, te ondersteunen, en daardoor het welzijn van den Staat te bevorderen. En als men hierop het *Ja en Amen* zegt, dan moet men de Eeredienstеn slechts beschouwen, zoo als zij zich historisch voordoen. Al het overige ligt buiten ons. In dien stand van zaken meent de Minister, dat het behoud der organisatie van de departementen, vooreerst op den tegenwoordigen voet, aller goedkeuring kan wegdragen.

De Minister van Buitenl. Zaken, voorloopig belast met het beheer van het departement voor de Zaken der Roomsch-Kath. Eeredienst, geeft te kennen, dat hij zijnen ambtgenoot geheel de broederlijke hand reikt, bij de behandeling en beoordeeling der VI en VII hoofdstukken van de Staatsbegrooting. Hij geeft gaarne toe, dat het hier geldt een onderwerp van zeer hoog gewigt: het geldt de Godsdienst, de zedelijkheid en maatschappelijke orde. Doch waartoe dit thans ter sprake gebragt? Waartoe het gemoed geschokt? Toen het tegenwoordig Ministerie optrad, werd besloten geen twee afzonderlijke Ministers voor de Eeredienstеn te doen benoemen, en het beheer dezer twee departementen van algemeen bestuur voorloopig, door twee der Ministers te doen waarnemen. Daaruit vloeide al dadelijk eene bezuiniging voort, die niet te versmaden was. Het nemen van eene proef, is allezins billijk te achten. Ten slotte verklaarde de Minister, dat hij zich tot geene roekelooze proeven zou laten wegslepen, en dat hij vooral daar, waar het godsdienst, zedelijkheid, vrede en eensgezindheid geldt, met geene overijling zal te werk gaan.

De Heer Mutsaers mag en kan niet spreken over de banden die de Hervormde kerk aan den staat binden; mogt dit in het belang dier kerk noodig geoordeeld zijn, hij heeft er vrede mede; maar wat zijne kerk betreft, hij kan verklaren dat er tijdens zijn bestuur geen spoor aanwezig is, dat hij niet onverdeeld heeft voorgestaan het beginsel, dat de kerk vrij behoort te zijn. Maar er is één belang dat hem in deze tijden de opheffing eenigermate bedenkelijk doet voorkomen. Het is zoo, er ligt eene geschiedenis achter ons, er zijn traditionele antipathiën; er zijn vooroordeelen; o mogten ze der vergetelheid zijn prijs gegeven; maar als hij, als staatsman, een blik werpt op de maatschappij, zoo als die is, en niet zoo als hij haar wenscht, dan acht hij het behoud der departementen noodig. De gevolgen van die traditionele antipathiën, de gevolgen van die vooroordeelen doen zich in dagelijksche handelingen voor, en daarom acht hij het niet oneigenaardig, dat er iemand in het ministerie zitting hebbe, die de belangen en behoeften van de kerk kent, en kunne waken, wanneer de regten of vrijheden, al zij het ook ter goeder trouw, worden verkort. Uit dat oogpunt is hij, onder de bijzondere omstandigheden, waarin wij verkeeren, en zonder eenig personeel belang, gestemd voor het behoud der departementen van Eeredienst.

De algemeene beraadslagingen worden gesloten; die over de onderdeelen van het hoofdstuk zijn aan de orde.

De Heer Groen van Prinsterer draagt een gedeelte eener zeer uitvoerige rede voor. Het criterium van de Herv. Kerk heeft men veranderd, en men ging de leer ter zijde latende, het zoeken in den vorm, en de kracht ging nu resideren in de Synode. Het ander gedeelte van spr. betoog, de aantooning namelijk hoe dat verkeerde beginsel de drie Ministers genoodzaakt heeft eene politiek te volgen nadeelig voor de Hervormde Kerk, zal hij in de avondzitting vervolgen.

De Vergadering wordt gescheiden tot heden avond ten 7½ ure.

Avondzitting van Maandag 17 December.

Daarin zijn de beraadslagingen voortgezet over het VIIe Hoofdstuk (*Departement voor Hervormde en andere Eeredienslen*). Nadat daarover onderscheiden leden het woord hebben gevoerd, is het hoofdstuk met algemeene (55) stemmen *aangenomen.*

Vervolgens is overgegaan tot de behandeling van het VIIe Hoofdstuk (*Roomsch-Katholijke Eeredienst*). Ten slotte is ook dit hoofdstuk met algemeene (57) stemmen *aangenomen.*

Nadat de voortzetting der beraadslaging over de begrootingswetten en wel over het IXe Hoofdstdk (*Finantiën*), op morgen (Dingsdag) ochtend ten 11 ure was bepaald, is de Zitting opgeheven.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Zitting van Maandag 17 December.

In deze zitting is ingekomen eene missive van den Heer M^{r}. J. A. Philipse, benoemd tot President van het Prov. Geregtshof in Z.-Holland, die, door die benoeming volgens de Grondwet, opgehouden heeft lid der Kamer te zijn. Aangenomen voor kennisgeving. Kennisgeving aan den Minister van Binnenl. Zaken.

Zijn ingekomen *vier* Koninklijke Besluiten, houdende ontslag en benoeming van Ministers.

De Heer Lightenvelt vraagt hieromtrent aan den Minister van Finantiën, waarom de leden van het vorige Kabinet, bij afwijking van den gewonen regel, zonder eenige dankbetuiging zijn ontslagen. Spr. vraagt dat aan hem om *twee* redenen: 1°. omdat hij ook als lid een deel van het vorige Kabinet heeft uitgemaakt, en 2°. omdat hij de besluiten gecontrasigneerd heeft. Spr. zal zich wel wachten, zulks aan een ander lid van het tegenwoordige Kabinet te vragen. Hij of zij, die overtuigd zijn dat het vorige Ministerie of niets, of het weinige wat door hen is uitgerigt, verkeerd gedaan hebben, deze handelen consequent, wanneer zij de vorige Ministers als onwaardig doen aftrekken. Maar wanneer zoodanige besluiten gecontrasigneerd zijn door een Minister van het vorige Kabinet, die 20 maanden heeft kunnen nagaan, hoe dat Ministerie zijne beste krachten heeft aangewend, om, naar hare overtuiging, ten nutte van het land werkzaam te zijn, dan vraagt Spr., waarom die woorden zijn weggelaten? — De naam des Konings mag hier niet ter sprake komen, die is onschendbaar. Van de tevredenheid en goede gezindheid des Konings is hij overtuigd. — Bij afwijking van den gewonen regel, is de gebruikelijke formule weggelaten, en alzoo eene *flétrissure* op de afgetreden Ministers geworpen. Spr. wenscht te weten, hoe de Minister van Finantiën die handelwijze uit een zedelijk en staatkundig oogpunt zal kunnen regtvaardigen?

De Minister van Finantiën zegt dat hij, als lid van het vorige Ministerie, voorzeker minder dan iemand wenscht te kort te doen aan de belangrijke werkzaamheden door dat Kabinet verrigt. De reden der weglating zal der Kamer welligt vreemd klinken, maar er is toch werkelijk geene andere; de zaak moet eenvoudig aan verzuim toegeschreven worden. Had zij hem bekend geweest, hij zou niet geaarzeld hebben, de uitgelaten woorden in te vullen.

De Heer Lightenvelt verklaart dat, zoodra als de Minister van verzuim spreekt, aan geen opzet meer kan gedacht worden, en spr. zal er dus niets meer van zeggen.

Gemelde besluiten worden alsnu voor kennisgeving aangenomen.

Eenige ingekomen verzoekschriften worden naar de Commissie *ad hoc* verzonden, waartoe de Voorzitter benoemt de Heeren van Meurs, Taets van Amerongen, Bosch, van Heeckeren van Wassenaar en Engelkens.

Van de Tweede Kamer zijn ingekomen eenige ontwerpen van wet, als:

1°. Ontwerp, tot overgang in werkelijke schuld van uitgestelde schuld en kansbiljetten.

2°. Vijf ontwerpen der Staatsbegrooting voor 1850, als Hoofdst. I, II, III, IV en VIII.

De Minister van Finantiën geeft te kennen, dat hij dadelijk na de benoeming van het nieuwe Ministerie, in de Eerste Kamer had willen verschijnen, om op alle zoodanige punten inlichtingen te geven, als de leden noodig mogten oordeelen. Onderscheidene omstandigheden hebben dit belet, de voornaamste echter was de noodzakelijkheid, om de begrooting zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen. De Minister neemt de vrijheid, de Kamer indachtig te maken op den spoed, welke de zaak vereischt.

Wordt besloten de ontwerpen naar de Afdeelingen te verzenden. — Na het trekken der afdeelingen, is de Zitting opgeheven.

Zitting van heden 18 December.

In deze Zitting zijn de beraadslagingen voortgezet over het IX^{de} Hoofdstuk A, der staatsbegrooting voor 1850, (*Nationale Schuld*).

Onderscheidene leden hebben daarbij het woord gevoerd. De Minister van Finantiën heeft de voordragt verdedigd en onder anderen gezegd, dat het hem aangenaam was te kunnen mededeelen, dat het te kort over het jaar 1848 bereids was verminderd tot op 3 millioenen. De Minister heeft daarbij gevoegd, dat het onderwerp, nopens de amortisatie van de schuld, waarover de Heer Bachine in den loop der gehoudene beraadslagingen gesproken heeft, in naauwgezette overweging zal worden genomen.

Het Hoofdstuk is ten slotte met algemeene stemmen *aangenomen*, en zijn vervolgens de beraadslagingen aangevangen over Hoofdstuk IX B, (*Finantiën*).

UTRECHT, 16 December.

Uit een partikulier schrijven, dd. Valetta op Malta, 22 Nov. 1849, verneemt men, dat H. K. H. Mevrouw de Prinses Albert voornemens was den 26sten dier maand Malta te verlaten om naar Alexandrië te stevenen, van daar, per stoomboot, door het Mahmoudis kanaal naar Afrek aan de Nijl, en verder te water naar Boulak en Cairo te reizen, aldaar de graven der Califs, het Moccatem, de Pyramiden, de Sphinxen en Spelonken te bezigtigen en vervolgens naar Sachara en Mitrathène te vertrekken, waar zich het kolossale standbeeld van Sesostris bevindt en de pyramiden van Dasgoul. Van daar zal de Prinses naar Cairo terugkeeren en tijdens het uitstapje naar de Egyptische gedenkteekenen, in de spelonken overnachten. Naar Alexandrië teruggekeerd, zal de vorstelijke reizigster Jaffa bezoeken en van daar naar Jerusalem reizen om door Bethaniën, Jericho, de Jordaan en langs de Doode Zee te trekken. Vervolgens naar Jerusalem teruggekeerd door Bir, gaat de reis naar het aloude Bethel en Nablous, om de Jacobsbron en de bergen van Gerizim en Ebal te zien; verder naar Sebasta of Samaria en Jenin; door de vlakte van Esdralon naar Nazareth, en Capernaum; van daar terugkeer over den berg der zaligsprekingen naar Nazareth en den berg Carmel, op welken berg in het grootste klooster van Palestina nachtverblijf zou worden gehouden. Vervolgens was het reisplan naar Kaïgela, langs de baai naar Acre. Dan naar Tyrus, Sydon en Beyrouth, met een uitstapje naar Baalbach door de bergketenen van den Libanon. Van Beyrouth zou de reis weder per boot worden voortgezet, om Rhodus, Cyprus, Athene, enz. aan te doen. (*Ned.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 15 December.

Eergisteren is het lijk van de Koningin-Weduwe te Windsor ten grave besteld in tegenwoordigheid van Prins Albert, den Hertog en Hertogin van Cambridge, de Hertogin van Kent, den Hertog en Hertogin van Saksen-Weimar en eenige Ministers.

— Te Woolwich zal de vervaardiging van stoomwerktuigen en al wat daartoe betrekking heeft, aanmerkelijk worden verminderd, zoodat eerlang 300 werklieden zullen ontslagen worden.

— De beroemde Ingenieur Sir Marc Isambert Brunel, onder wiens opzigt de Theems-tunnel vervaardigd is, is hier in den hoogen ouderdom van 81 jaren overleden. Hij laat een zoon na, die ook onder de bekwaamste Ingenieurs van Groot-Brittannië gerekend wordt.

FRANKRIJK.

PARIJS, 16 December.

De President der Republiek heeft in den *Moniteur* doen vermelden, dat hij het voorbeeld van zijnen Oom, den Keizer volgende, de weldenkenden van alle partijen, zoowel leden der Constituerende Vergadering, als Royalisten en Jacobijnen in zijn staatsraad heeft geroepen. Hij wil zich van niet ééne partij afhankelijk maken.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 12 December.

Z. M. heeft aan alle politieke misdadigers die tot eene gevangenisstraf van een jaar veroordeeld waren, en reeds de helft hunner straf hadden doorgestaan, kwijtschelding verleend van de andere helft.

— Eene Commissie is bij het Ministerie van Binnenl. Zaken bezig, om te beraadslagen over de middelen om de kolonisatie in Hongarije te bevorderen, en aldus aan den stroom van landverhuizing naar Noord-Amerika eene andere rigting te geven.

KERKNIEUWS.

VLISSINGEN, 14 December. Door den Breeden Kerkeraad der Nederd. Herv. Gemeente alhier werd heden het volgende 12-tal gemaakt, ten gevolge van het bedanken van D^{s}. van den Ham, te Harderwijk: DD. Molemans, te Hilversum; Bresser, te Strijen; Siblez, te Steenwijk; de Vijver, te Zegveld; Zijnen, te Ter Heijde; Crentzberg, te Veere; Molenaar, te Scheveningen; Voorhoeve, te Leerdam; Callenbach, te Nijkerk; Osti, te Putten; Wamooy, te Stad aan 't Haringvliet, en Nijhoff, te Vaassen.

ADVERTENTIËN.

Het behaagde den Hemelschen Vader heden mijn waarden Echtgenoot JOHANNES CORNELIS ZAALBERG, in den ouderdom van ruim 84 jaren, van mij weg te nemen, na een hoogst gelukkig huwelijk van 55 jaren.

Kenmerkte zijn leven zich steeds door stille godsvrucht en voorbeeldelooze werkzaamheid, met diepen weemoed staar ik met mijne Kinderen en Kindskinderen hem na in een beter oord, waarop zijne hoop was gevestigd.

LEYDEN, M. BROUWER,

15 December 1849. Wed. J. C. ZAALBERG.

Eenige Kennisgeving.

Heden overleed, tot groote droefheid van hare naastbestaanden en vrienden, Mejufvrouw ANTOINETTE LEVINE DE KLOPPER, in den ouderdom van 62 jaren.

LEYDEN, PAUL DU RIEU,

15 December 1849. uit aller naam.

De Familie van wijlen den Wel-Eerw. Heer A. BIBEN, betuigt bij deze haren dank voor de vele bewijzen van deelneming, door Vrienden en Bekenden bij deszelfs afsterven betoond.

LEYDEN, 18 December 1849.

Prof. PRUYS VAN DER HOEVEN betuigt zijnen opregten dank voor de zoo menigvuldige blijken van deelneming en belangstelling hem, ter gelegenheid zijner Vijf-en-Twintig-jarige verbindtenis aan Leydens Hoogeschool, gegeven.

Théâtre Français à Leyde.

Mr. MONET et Mlle. NANINE MONET, *Artistes du Théâtre Français d'Amsterdam*, auront l'honneur de donner le

Jeudi 20 Decembre 1849,

une Représentation Française, composée de:

Les Vieux Péchés ou Le Maire et la Danseuse,

Vaudeville en un Acte, par MM. *Scribe* et *Mélesville.* Suivie de

L'oubli ou Le nom de ma Femme!

Comédie Vaudeville en un Acte, par Mr. *Paul Duport.* Ces pièces seront précédées de ***Vive le Roi! qui ne veut pas de moi,*** Chansonnette comique chantée par Mr. MONET. La Cavatine du ***Barbier de Séville,*** Chantée par Mlle. N. MONET. On commencera par ***Un Roman intime,*** Comédie en un Acte, par Mr. *Tournier.*

On commencera à SIX HEURES et DEMIE.

KOSTELOOS.

Aankondiging.

Uit een exploit, gedaan door mij Ondergeteekende, CORNELIS KAREL BIEGMAN, *Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Leyden*, den Vijftienden December 1800 Negen en Veertig, zijnde behoorlijk geregistreerd, blijkt, dat JANSJE VERHOOG, zonder beroep, Huisvrouw van JOHAN BEAT MADER, wonende te *Leyden*, geanthoriseerd om ten deze *kosteloos* te procederen, voor dewelke in deze zaak zal occuperen PIETER KAREL DORFF, *Procureur bij genoemde Regtbank*, wonende te *Leyden* op de Breedestraat, Wijk IV No. 271, heeft doen dagvaarden voornoemden haren Echtgenoot JOHAN BEAT MADER, wiens tegenwoordige woon- of verblijfplaats is onbekend, om bij voorafgestelden Procureur op Dingsdag den Vijfden Maart 1800 Vijftig, des voormiddags ten 11 ure, te verschijnen ter teregtzitting van genoemde Regtbank, in een der vertrekken van het Raadhuis der Stad *Leyden*, ten einde bij vonnis van dezelve Regtbank te hooren uitspreken de ontbinding van het tusschen gemelde JANSJE VERHOOG en JOHAN BEAT MADER bestaande huwelijk, door Echtscheiding, op grond van kwaadwillige verlating, en dien ten gevolge te hooren verklaren dat zij van denzelven haren Man zal zijn gescheiden van goederen; alles met veroordeeling van gezegden haren Man, in de kosten van het regtsgeding.

Geschiedende deze aankondiging ter voldoening aan art. 4 No. 7 3de lid van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Voor uittreksel deugdelijk verklaard door mij,

C. K. BIEGMAN, *Deurwaarder*

Bekende en onbekende Schuldeischers van de onder voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van wijlen JACOP VAN INGEN, *Mr. Timmerman enz.*, te *Lisse* overleden, worden bij deze volgens Art. 1082 van het Burgerlijk Wetboek, door den Ondergeteekenden **opgeroepen**, om te compareren op Dingsdag den 15den Januarij 1850, des voormiddags ten elf ure, in het Logement *de Witte Zwaan*, te *Lisse*, ter bijwoning van **Rekening en Verantwoording** dier Boedel, en zoo er geen verzet plaats heeft, daarna dadelijk tot de uitbetaling zal worden overgegaan, voor zoo verre het bedrag der Nalatenschap toereikend zal zijn.

Hillegom, 15 *December* 1849. P. VAN WAVEREN Jz.

Door den Heer GERARDUS HUBERTUS IJSSELSTEYN, *Zeepzieder*, wonende te *Leyden*, is aan zijnen Zoon PETRUS FRANCISCUS JOHANNES IJSSELSTEYN, Handligting verleend tot het uitoefenen eener Fabriek in **Duffels, Lakens, Rokens,** en wat meer daartoe behoort; alsmede tot het teekenen van alles wat de **Zeepziederij** aangaat, onder de Firma van G. H. IJSSELSTEYN EN ZONEN, blijkens verklaring afgelegd voor den Kantonregter van het eerste Kanton van het Arrondissement *Leyden*, op den Achtsten December 1800 Negen en Veertig.

Waarvan bekendmaking geschiedt krachtens artikel 486 van het Burgerlijk Wetboek.

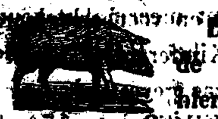

Daar door den lagen prijs der **VARKENS** de Ondergeteekende zijne geëerde Begunstigers hiervan wil laten genieten, verkoopt hij tot onderstaande prijzen:

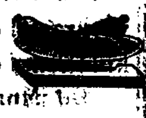

Karbonade, de 5 Ons 25 Cents; Versche Worst, de 5 Ons 25 Cts.; Biefstuk en Lapjes, de 5 Ons 25 Cts. Versch ongezouten Spek, dun en dik, 5 Ons 25 Cts.

Beveelt zich in de gunst van zijne geëerde Stadgenooten en Begunstigers belovende, als altijd, eene prompte en goede behandeling.

H. REUTHER,
Hoogewoerd en Hooigracht.

HOUTVERKOOPING,

op de Hofstede ***Veenenburg***, onder *Lisse*, op Vrijdag den 28sten December 1849, des Voormiddags ten 10 ure, van eene groote partij zwaar ESSCHEN-, ELZEN-, EIKEN-, BERKEN- en WILGEN HAKHOUT.

OPENBARE VERKOOPING,

In het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen *Leyden*, op Zaturdag den 22sten December 1849, des avonds ten 7 ure, bij *opveiling* en *afslag*, van:

Twee HUIZEN en ERVEN te *Leyden*, één op de Oude Vest Wijk VI No. [illegible] en één in de Janvossensteeg Wijk VI No. 368 of 368 bis; welke perceelen den 1sten Januarij 1850 kunnen in gebruik genomen worden en bezigtigd daags vóór en op den dag der Verkooping.

Zijnde nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris D. [illegible] ROKKES, te *Leyden* voornoemd.

De Boekhandelaar P. H. VAN DEN HEUVELL alhier, geeft **voorloopig berigt**, dat hij, met overeenstemming en medewerking van de Commissie tot regeling van den Gecostumeerden Optogt, te houden binnen *Leyden*,

door het HH. Studenten-Corps, JUNIJ 1850,

zal uitgeven: eenen

GEDENKPENNING,

TER GELEGENHEID EN GEDACHTENIS DIER FEESTVIERING.

Hij zal later meer omtrent uitvoering, als grootte en prijs van den Penning, mededeelen.

Eene zware wonde door Pillen en Zalf van Halloway genezen.

GEORGE MARRISH een werktuigkundige, te *Newport* woonachtig, was sedert maanden geheel buiten staat om te werken of zelfs zijn huis te verlaten, ten gevolge van een verschrikkelijk ettergezwel, hetwelk in de dij was ontstaan, en dat reeds door onderscheidene heelmeesters was behandeld geworden. Eindelijk werd hij in het gasthuis opgenomen, waaruit hij, na langdurige heelkundige behandeling, als ongeneesbaar werd teruggezonden. Maar tot verbazing van een ieder werd vervolgens deze zware wonde genezen door het gebruik der *Zalf* en *Pillen* van HOLLOWAY, die hem welwillend door den geestelijke zijner parochie werden verschaft.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, alsmede te *Londen*, *Strand* 244, *Holloway's Etablissement.*

BEURSPRIJS van SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 17 DECEMBER.

		Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$54\frac{1}{4}$	$55\frac{1}{8}$	$54\frac{3}{16}$
Dito Certificaten	3	$63\frac{1}{2}$	$64\frac{1}{4}$	$63\frac{3}{4}$
Dito dito	4	$83\frac{3}{4}$	84	$83\frac{7}{8}$
Amortisatie Syndicaat	$3\frac{1}{2}$	84	$84\frac{1}{2}$	—
Handelmaatschappij	$4\frac{1}{2}$	$167\frac{1}{2}$	168	—
O. I. Leening	4	$82\frac{3}{4}$	83	—
Haarlemmermeer	5	—	—	84
Aandeelen Rijn-Spoorweg	$4\frac{1}{2}$	$83\frac{3}{4}$	$84\frac{1}{4}$	—
Dito Holl. Spoorweg		—	—	77
BELGIE	$4\frac{1}{2}$	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD	$2\frac{1}{2}$	$46\frac{3}{4}$	$47\frac{1}{4}$	$46\frac{7}{8}$
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	5	13	$13\frac{1}{2}$	$13\frac{1}{8}$
Dito dito Onbep. Stukken	5	12	$12\frac{3}{8}$	—
Dito Leening	3	38	$38\frac{1}{4}$	—
Dito Binnenl. à 6 m.	3	29	$29\frac{3}{4}$	$29\frac{1}{4}$
Coupons Ardoins		$8\frac{1}{2}$	$9\frac{1}{4}$	—
PORTUGAL, te Londen	3	$34\frac{1}{2}$	$35\frac{1}{2}$	35
Dito dito	4	$36\frac{1}{2}$	37	$36\frac{3}{4}$
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	4	$105\frac{3}{4}$	$105\frac{1}{2}$	$105\frac{3}{4}$
Dito dito 1828 en 1829	5	—	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833	5	$93\frac{3}{4}$	$94\frac{1}{2}$	—
Dito 1840	4	$85\frac{1}{2}$	$85\frac{3}{4}$	$85\frac{7}{16}$
Dito bij STIEGLITZ & Co.	4	$83\frac{1}{2}$	84	$83\frac{7}{8}$
Certificaten te Hamburg	5	—	—	—
Inschrijving in Assign.	6	—	—	—
Certificaten van dito	6	—	—	—
POLEN, Certificaten	4 pCt.	—	—	—
Dito Aandeelen met Loten, fl.	250 *f*	—	—	—
Dito dito	500	143	144	—
OOSTENRIJK, Metall.	à 5 pCt.	$79\frac{3}{4}$	81	$80\frac{1}{2}$
Dito dito Nieuwe	5	$85\frac{1}{4}$	86	$85\frac{3}{4}$
Dito 1847	$2\frac{1}{2}$	42	$42\frac{1}{2}$	$42\frac{1}{4}$
Dito Weên. Bank bij Goll.	5	$85\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{2}$	86
Dito		—	—	—
AMERIKA, Bankactiën		—	—	—
BRAZILIE, 1824 100 £	5	$88\frac{1}{4}$	$89\frac{1}{2}$	—
MEXICO	5	27	$27\frac{1}{2}$	$27\frac{1}{4}$
VENEZUELA	$2\frac{1}{4}$	$28\frac{3}{4}$	$29\frac{1}{4}$	29

Grieken $2\frac{3}{4}$, $3\frac{1}{2}$. Brazil. 1848 100 £, $86\frac{1}{2}$, 87.

Koers van het Geld. Beleening 3 pCt. Prolongatie $3\frac{1}{2}$ pCt.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.